

PISANIE KREATYWNE NA POZIOMIE ZAAWANSOWANYM JĘZYKA NIEMIECKIEGO NA ZAJĘCIACH ORAZ W TANDEMIE INTERNETOWYM

Streszczenie

Pisanie przeżywa we współczesnych społeczeństwach swoisty renesans. Trudno bowiem – szczególnie ich młodszymi członkami – wyobrazić sobie rzeczywistość bez SMSów, maili, internetowych forów dyskusyjnych czy wirtualnych komunikatorów. Niewątpliwie warto jest na lekcji języka obcego wykorzystać owo zainteresowanie pisaniem. Poprzez odpowiednie podejście do pisania można je wspierać, a tym samym rozwijać interkulturową kompetencję komunikacyjną. Niestety sprawność ta nadal nierzadko traktowana jest w nauczaniu i uczeniu się języków obcych marginalnie. Przypisuje się jej przede wszystkim rolę służebną, a jej rozwijanie częstokroć zorientowane jest na podlegający ocenie produkt, nie zaś na proces. Nie powinien zatem dziwić fakt, iż wielu uczących się – szczególnie na niższych szczeblach edukacyjnych – postrzega pisanie jako żmudną, nudną, wykonywaną samodzielnie czynność, której nie towarzyszą zbyt liczne wskazówki i sugestie ze strony nauczającego. Także (językowa) kreatywność zdaje się być – mimo swych licznych zalet i statusu dalece pożądanego cechy człowieka – nie dosyć rozwijana (nie tylko) w polskim kontekście edukacyjnym. Dotąd powstało też niewiele prac poświęconych teoretycznej i empirycznej refleksji nad uczeniem się języków obcych w tandemie internetowym.

Wspomnianej problematyce, referowanej na tle rozważań teoretycznych na temat rozwijania sprawności pisania na poziomie zaawansowanym języka niemieckiego poprzez pisanie kreatywne na zajęciach i w tandemie mailowym, poświęcono niniejszą publikację. Struktura monografii odzwierciedla jej przedmiot i cele. Praca podzielona została na część teoretyczną (rozdziały 1-3) oraz empiryczną (rozdziały 4-6). Wnioski oraz implikacje glottodydaktyczne (rozdział 7) wysnute na podstawie przeprowadzonego badania pilotażowego i zasadniczego pozostają w ścisłym związku z głównym celem badawczym monografii, tj. wypracowaniem modelu wspierania sprawności pisania obcojęzycznego u dorosłych uczących się na poziomie zaawansowanym.

We wprowadzeniu do pracy zaprezentowano cele, hipotezę badawczą, główne założenia pracy oraz pytania badawcze. W pierwszym rozdziale skupiono się na pojęciu (językowej) kreatywności oraz możliwościach jej wspierania. Starano się przy tym unocznic trudności związane ze zdefiniowaniem terminu kreatywność, którego wykładnia każdorazowo głęboko osadzona jest w kontekście uwarunkowanym czasoprzestrzennie. Podkreślono jednocześnie, iż kreatywność – w mniejszym lub większym stopniu – cechuje

każdego człowieka, a jej rozwijanie należy do ważnych zadań współczesnego zinstytucjonalizowanego systemu edukacyjnego. Rozdział drugi stanowi krytyczną analizę pojęcia (kreatywnego) pisanie oraz możliwości jego rozwijania. Szereg odniesień do pisania w języku ojczystym okazało się być nieodzownych dla pełniejszej charakterystyki zagadnienia pisania w języku obcym. Rozdział trzeci poświęcony został nauczaniu/ uczeniu się języków obcych w tandemie ze szczególnym uwzględnieniem tandemu internetowego, a także możliwościom wspierania pracy w tandemie. W rozdziałach teoretycznych starano się również zaproponować własne definicje kluczowych dla monografii pojęć.

Część empiryczną rozprawy otwiera rozdział czwarty, w którym szczegółowo omówiono cele, hipotezę badawczą, główne założenia i pytania badawcze pracy oraz dokonano charakterystyki instrumentarium badawczego i badanej grupy. W rozdziale piątym zawarta została dogłębna analiza materiału empirycznego badania pilotażowego przeprowadzonego wśród 20 polskich studentów (studia licencjackie w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu). W części tandemowej badania pilotażowego uczestniczyło także łącznie 14 studentów z Christian-Albrechts-Universität w Kilonii oraz Ludwig-Maximilians-Universität w Monachium. Materiał empiryczny zgromadzono podczas obowiązkowych i fakultatywnych zajęć oraz pracy w tandemach mailowych, których punkt ciężkości stanowiło pisanie kreatywne. W rozdziale szóstym skoncentrowano się na wnikliwej analizie materiału empirycznego powstałego na zajęciach z praktycznej nauki języka niemieckiego i w tandemach mailowych. Do udziału w badaniu zasadniczym zaproszono 41 polskich studentów (studia licencjackie w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu) oraz łącznie 36 niemieckich studentów z Bielefeld Universität, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg oraz Ludwig-Maximilians-Universität w Monachium. Ponadto zaprezentowano model wspierania sprawności pisania obcojęzycznego na poziomie zaawansowanym, który wypracowano w oparciu o wybraną literaturę przedmiotu. Wyniki przeprowadzonych badań świadczą, iż włączenie pisania kreatywnego do procesu nauczania i uczenia się języków obcych na zajęciach i w tandemie niesie ze sobą szereg zalet. Pozwala ono bowiem nie tylko na rozwijanie kreatywności, sprawności pisania, a co za tym idzie także interkulturowej kompetencji komunikacyjnej. Szeroki wachlarz zadań w ramach kreatywnego pisania, z którego w niniejszej pracy zaprezentowano jedynie wybrane, umożliwia m.in. wspieranie pracy nad podsystemem leksykalnym czy tekstem i różnicowanie stopnia trudności w zależności od potrzeb grupy docelowej.

Rozdział siódmy zawiera konkluzje i implikacje glottodydaktyczne wysnute na podstawie teoretycznych rozważań oraz przeprowadzonych badań ze szczególnym uwzględnieniem dorosłego odbiorcy na zaawansowanym poziomie opanowania języka niemieckiego. Wnioski stanowiąc mogą punkt wyjścia do dalszych badań nad kluczowymi zagadnieniami niniejszej pracy. Monografię zamyka podsumowanie, a jej dopełnienie stanowi aneks zawierający m.in. arkusze narzędzi badawczych i obszerniejsze fragmenty prac powstałych w ramach kreatywnego pisania.